

موسیقی خیابانی

به دنبال جایگاه موسیقی در منظر شهر

چکیده | هنر شهری، رویدادی سیال در شهر است که مفهوم آن به دنبال تغییرات رفتارهای اجتماعی، امکانات و حیات جمعی، رشد و متناسب با زمینه خود ظهور کرده و شامل هنرهای مختلفی مانند نمایش، دیوارنگاری، مجسمه و موسیقی است. در فضاهای عمومی تهران معاصر انواع مختلف هنر شهری دیده می‌شود که از این بین موسیقی، اگرچه در دو مقیاس متفاوت خرد و کلان در شهر حضور دارد، اما این هنر، علی‌رغم تأثیرگذاری بر حیات جمعی شهر، در قیاس با سایر هنرهای شهری، کمتر مورد توجه واقع شده است. به گونه‌ای که صحنه کالبدی - فضایی شهر، جایگاهی مناسب برای اجرای موسیقی ندارد. در راستای رسیدن به فضای شهری مناسب که بتواند زمینه‌ای مناسب برای اجرای موسیقی خیابانی باشد، این سؤالات مطرح می‌شود که آیا در تمام نقاط شهر، شرایط یکسانی برای اجرای موسیقی خیابانی وجود دارد؟ مکان‌هایی که تبدیل به بستر اجرای آن شده‌اند، چه ویژگی‌هایی را شامل می‌شوند؟ این مکان‌ها به همراه موسیقی خیابانی چه تأثیری بر رفتار اجتماعی و فردی رهگذران دارند؟ مقاله حاضر بر آن است با شناسایی موسیقی خیابانی، به عنوان هنری مؤثر در شهر، جایگاه گمشده آن را بازابد تابخشی از حیات جمعی شهر به آن بازگردانده شود.

واژگان کلیدی | فضای شهری، موسیقی خیابانی، معیارهای مکانی، حیات جمعی.

مونا مسچی، کارشناس
ارشد معماری منظر

monameschi@gmail.com

آناهیتا مدرک،
دانشجوی کارشناس
ارشد، دانشگاه
بین‌المللی امام
خمینی (ره).

anahita.modrek@gmail.com

پریچهر اصلفلاح،
دانشجوی کارشناس
ارشد، دانشگاه
بین‌المللی امام
خمینی (ره).

parichehr.fallah70@gmail.com

تصویر ۱: اجرای موسیقی خیابانی بر روی پل تاریخی
چارلز در شهر پراگ.
عکس: مونا مسچی، ۱۳۹۴.

Pic1: Street music performance on
Charles historic bridge in Prague.
Photo: Mona Meschi, 2015.

تصویر
Pic1

نوازنده موسیقی خیابانی، فضای شهری را میدل به سن سالن موسیقی می‌کند. او از تمامی عوامل مداخله‌گر مانند ترافیک، سروصدای عمومی، سرما، گرما، باران و برف می‌گذرد و کاربر فضا را با موسیقی خود درگیر می‌کند. این نوع از هنر شهری همانطور که می‌تواند نمادی از فرهنگ، آداب و رسوم و ارزش‌های یک جامعه باشد در عین حال پلی برای ارتباط با فرهنگ جوامع دیگر نیز ایجاد می‌کند. همچنان که از تاریخ برای نمود خود بهره می‌گیرد، بخشی از تاریخ و هویت یک شهر می‌شود (تصویر ۱).

فرضیه | بستر جغرافیایی شهر تهران، عامل مؤثری در ایجاد تنوع در موسیقی خیابانی است. در عین حال نوازندگان همگی دارای معیارهای کالبدی مشخصی برای انتخاب مکان هستند و از این طریق تأثیر هنر خود را بر ایجاد رفتارهای شهری مطلوب افزایش می‌دهند.

تاریخچه موسیقی خیابانی

در دوران باستان اجرا در اماکن عمومی با هدف سرگرم کردن مردم انجام می‌شد، اما اولین بار واژه «اجرای خیابانی» در سال ۱۸۶۰ در انگلستان به کار رفت. هنرمندان این هنر، با نقل مکان از شهری به شهر دیگر، علاوه بر سرگرم کردن مردم، اخبار و اتفاقات مختلف را برای مردم هر شهر نقل می‌کردند و به جای دستمزد، از مردم غذا و جایی برای اسکان موقت می‌خواستند. با شروع قرن بیستم و پیشرفت موسیقی خیابانی، نوازندگان برای کسب شهرت در مکان‌های عمومی گرد هم می‌آمدند و رایگان به اجرای موسیقی می‌پرداختند. هم‌اکنون نیز این هنر کاملاً در شهرها شناخته شده و با برنامه و رسمیت بیشتری به کار خود ادامه می‌دهد؛ به طوری که در بسیاری از کشورها، سالانه فستیوال‌های موسیقی خیابانی با نوازندگان دوره‌گرد برگزار می‌شود.

در ایران با نگاهی به جایگاه موسیقی در ادوار مختلف درمی‌یابیم که موسیقی خیابانی به تناوب در ادوار مختلف قبل و بعد از اسلام با اهدافی همچون سرگرمی و لذت، مراسم نظامی و مذهبی و عزاداری‌ها حضور داشته است. در دوران ساسانی موسیقی رواج زیادی یافت و از سوی دربار شاهان حمایت می‌شد. نمونه‌های مشابه موسیقی خیابانی و عمومی نیز در این بین دیده می‌شود. به طور مثال، «بهرام گور» چهارصد نوازنده را از هند به ایران خواند و این هنرمندان را بر سایر طبقات مقدم شمرد. این هنرمندان به نام «لولی» یا «سوری» نامیده می‌شدند. آنان شوخ و ظریف بودند و در هر کوی و برزن، شهر و روستا برای مردم ساز می‌نواختند و می‌خواندند (جوادی، ۱۳۸۰).

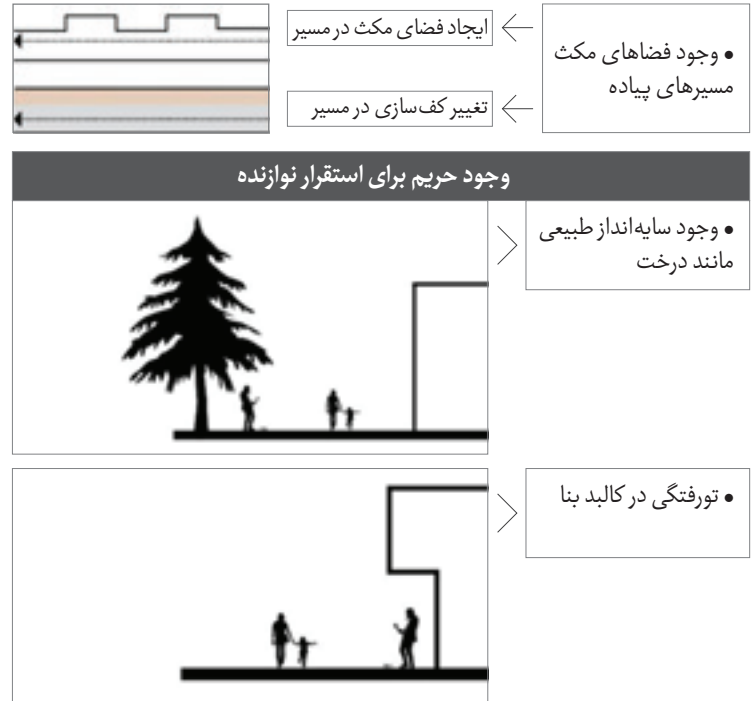
در دوره‌های پس از اسلام نیز گونه‌های دیگری از اجرای خیابانی و عمومی مشهود است. به طور مثال در دوره صفویه در غرفه‌های فوقانی سردر قیصریه دستگاه نقاره استقرار داشته است که همه روزه هنگام طلوع و غروب آفتاب دسته‌ای از نوازندگان به تقلید از یک سنت باستانی با طبل و دهل و بوق و کرنا و آلات و ادوات و سازهای جنگی دیگر قسمت‌هایی را می‌نواختند (شاردن، ۱۳۶۲). در دوره قاجار که یکی از نمونه‌های بارز اجرای خیابانی در قالب آیینی که تلفیق نمایش و موسیقی است تحت عنوان تعزیه به سرعت پیشرفت کرد، «چلکوفسکی» می‌نویسد: «تعزیه نه تنها از پشتیبانی دربار ناصرالدین شاه برخوردار شده بود بلکه به کانون اصلی تفریح و عبادت مردم تبدیل شده بود» (Chelkowski, 1991: 772). در تهران دوره قاجار نیز دسته‌های موسیقی به میدان توپخانه می‌آمدند و برای مردم موزیک می‌نواختند. «جعفر شهری» در کتاب «تاریخ اجتماعی تهران» چنین می‌نویسد: «در سوی غرب حوض میدان توپخانه جایگاهی برای دسته موزیک قزاق آماده کرده بودند تا مزقان بزنند. هر روز عصر موزیک چیان قزاقخانه تهران به میدان می‌آمدند و در این جایگاه می‌ایستادند و آهنگ‌ها و مارش‌های مختلفی می‌نواختند» (شهری، ۱۳۶۷: ۳۵۳). امروزه نیز موسیقی خیابانی به عنوان یک هنر و رویداد مؤثر در عرصه‌های عمومی شهر در تعامل با بستر و شهروندان است.

مقدمه | فضای شهری همواره بستر ظهور بسیاری از فعالیت‌های هنری در قالب عمومی بوده است. «هنر در دوره‌های مختلف زندگی بشر طیفی از اشکال مختلف به خود گرفته است و در تمام طول تاریخ هنرمندان میل شدیدی برای درگیر شدن با زمینه کالبدی و ذهنی جامعه از خود نشان داده‌اند و این موضوع زمانی با موفقیت به دست آمده است که کار هنری با یک مکان یا واقعه خاص پیوند خورده و هنر عمومی را به وجود آورده است» (مرادی، ۱۳۸۶: ۸۸). با قبول این فرض که هنر شهری در عرصه‌های عمومی به دنبال تقاضای جامعه شهری و مبتنی بر کیفیت به وجود می‌آید، می‌توان برای ارتقای کیفیت فضای شهری در عالی‌ترین مرتبه از هنر شهری بهره برد (بهشتی، ۱۳۸۹: ۸۶). در گذشته با ظهور مدرنیسم و سبک‌های جدیدی همچون سبک بین‌الملل در معماری و طراحی شهری، حضور هنر شهری به عنوان نوعی از هنر عمومی، نقش کم‌رنگ‌تری یافت. فضاهای شهری که زمانی مکانیت خود را به واسطه حضور هنر در همه ابعاد آن به دست می‌آورد، دیگر جوابگوی نیازهای بشر از جمله نیازهای زیباشناختی، اجتماعی و فرهنگی او نبودند. در دهه‌های اخیر با رویگردانی از سبک بین‌الملل و رویکرد نوگرایی، نفوذ و حضور هنر در فضای شهری رشد یافته و حامیان بیشتری را به خود جذب کرده است. هنر می‌تواند فضای شهری را میدل به مکان شهری کند و روح و لطافت را به فضای عمومی ببخشد. با وجود تمایزات موجود در انواع هنرهای شهری در عرصه‌های عمومی، هدف و تأثیر مشترک این هنرها خاطره‌سازی، هویت بخشی و کمال بخشیدن به فضاست (منصوری، ۱۳۸۹). هنر به واسطه معناگرایی و زمینه‌گرایی خود می‌تواند نقش نشانه را ایفا و فضای شهری را قابل شناخت، خاطره‌انگیز و یادمانی کند.

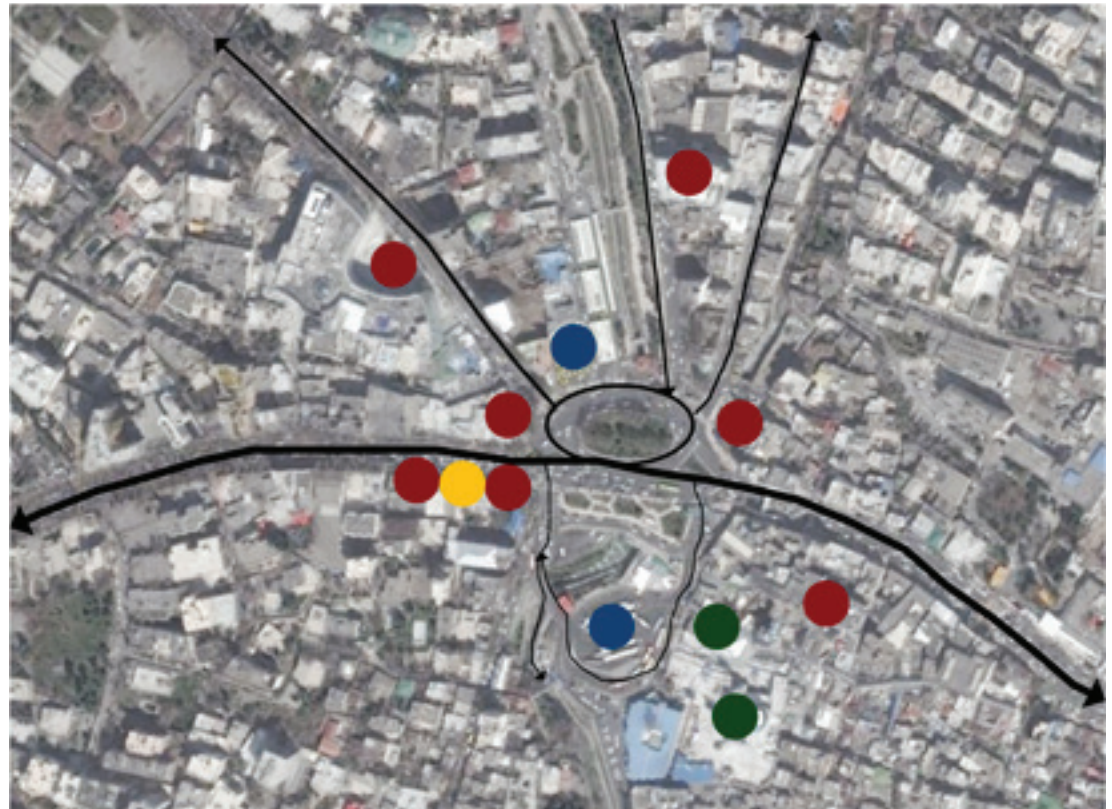

دیگرام ۱: حریم کالبدی استقرار نوازندگان. مأخذ: نگارندگان.

Diagram 1: Physical territory of musicians' settling pl : authors

نقشه ۱: تحلیل کاربری های محدوده میدان تجریش. مأخذ: نگارندگان و GOOGLE EARTH، ۱۳۹۴.

- تجاری
- حمل و نقل
- مذهبی
- محل مکث

گونه شناسی موسیقی خیابانی

موسیقی خیابانی بیشترین تأثیر را بر قوه شنوایی انسان دارد، محملی برای پیوند اقشار مختلف و ایجاد خاطره جمعی در شهر است که در دو مقیاس متفاوت در تهران حضور دارد: مقیاس کلان و مقیاس خرد.

موسیقی در مقیاس کلان قدمت بیشتری دارد و بخش عمده آن را مراسم آیینی و تاریخی شکل می دهد. اجرای موسیقی در این مقیاس، محدود به زمان و مکان مشخص و تعریف شده ای است. ویژگی های بارز این گروه مقطعی بودن، همگانی بودن و تکرار شونده ای آن است به گونه ای که تعداد کثیری از شهروندان به قالب رفتار اجتماعی مشترک، همه ساله برای برگزاری آن تلاش می کنند و در طول زمان جایگاه خود را در اذهان عمومی کسب کرده است، در عین حال فضا و مکان اجرای این نوع موسیقی نیازمند کیفیات مشخصی تحت عنوان فضای جمعی است. موسیقی مناسبی برای فهمیم اجتماعی، اعتقادی و نظام های ارزشی است. حمایت عمومی از این نوع موسیقی منجر به ساماندهی و افزایش کیفیت فضاهای مورد نیاز آنان از سوی مدیریت شهری شده است. از نمونه های بارز آن در شهر تهران می توان به میدان امام حسین که به منظور ساماندهی مراسم عاشورا باز طراحی شده است، اشاره کرد.

مقیاس خرد شامل اجرای موسیقی خیابانی به شکل فردی یا به شکل گروه های کوچک چند نفره در تمامی سطح شهر است که در سال های اخیر رواج بیشتری یافته و به شکل روزمره انجام می گیرد. این نوع از اجرای موسیقی خیابانی به دوشکل انجام می گیرد: نوازندگی در یک مکان ثابت و نوازندگان دوره گرد. دسته اول مکان ثابتی را برای خود انتخاب می کنند و از مزایای آن مکان برای ارائه هنر خود بهره می برند. بنابراین دارای معیارهای مشخصی برای انتخاب مکان خود هستند. دسته دوم به شکل دوره گردی

نقشه ۲: تحلیل کاربری های محدوده میدان ونک. مأخذ: نگارندگان و GOOGLE EARTH، ۱۳۹۴.
Map2: Analysis of functions around Vanak Square. Source: authors & GOOGLE EARTH, 2015.

- تجاری ●
- حمل و نقل ●
- مذهبی ●
- محل مکت ●

گوش دادن به موسیقی او را حتی برای چند ثانیه داشته باشد. براساس بررسی های انجام گرفته، دو محدوده شهری میدان ونک و میدان تجریش به عنوان نمونه هایی از فضاهای شهری پرمخاطب که دارای کاربری های مختلط بوده انتخاب شدند. قرارگرفتن در مجاورت کاربری هایی با عملکرد تجاری، مانند فروشگاه های بزرگ و پاساژها، و عملکرد فرهنگی - هنری مانند مجموعه های هنری و تفریحی و پارک های شهری به ترتیب در اولویت قرار دارند. این امر موجب جذب مخاطب و کسب درآمد بیشتر می شود. حضور در کنار عملکردهایی که مخاطبان آن از رفاه اقتصادی بیشتری برخوردار بوده از اولویت بیشتری برای نوازندگان موسیقی خیابانی برخوردار است. نوازندگان دوره گرد علاوه بر این مکان ها، وسایل حمل و نقل عمومی، تقاطع های شلوغ و کوچه های پرمخاطب را نیز برمیگزینند (نقشه ۲ و ۱).

تأثیر زمان بر حضور موسیقی در شهر در ارتباط با عوامل دیگر مانند اقتصاد و فرهنگ دیده می شود. اجرای موسیقی خیابانی براساس ایده ای از پیش تعیین شده سازماندهی نمی شود و عامل زمان در ارتباط با معیارهای عملکردی و اقتصادی مطرح می شود. از آنجاکه بیشترین فعالیت های تفریحی شهروندان و حضور آنها در مکان های تجاری، فرهنگی و تفریحی پس از فراغت از کار و ساعت های پایانی روز صورت می گیرد و میزان مخاطب فارغ از کار در فضای شهری بیشتر است، بیشترین زمان فعالیت نوازندگان ثابت و دوره گرد، عصرها و در زمان غروب آفتاب است. در این بازه زمانی، نوازنده، مکانی را برای استقرار انتخاب می کند که تنها به لحاظ امنیتی دارای روشنایی کافی باشد. آنها چندین توجیهی به مکان های روشن بیش از حد نیاز امنیتی خود ندارند. در فصول سرد، حضور نوازندگان به دلیل سردی و نامساعد بودن هوا چندین کمرنگ نمی شود که می توان یکی از عوامل آن را نیاز اقتصادی برشمرد (نقشه ۳).

نوازنده برای تداوم حضور خود در شهر علاوه بر نیاز به مخاطب، نیازمند حس امنیت است. وجود حریم برای نوازنده، معیار کالبدی محسوب می شود که شامل دو دسته شاخص طبیعی و مصنوعی برای ایجاد کالبد مناسب است. تحلیل و بررسی دو منطقه پررونق تهران به لحاظ موسیقی خیابانی نشان می دهد که پوشش گیاهی درختچه ای و درختان بلند سایه انداز، حریم طبیعی و تورفتگی در نمای بناهای مجاور معابر اصلی، فضاهای مکت مانند عقب نشینی در پیاده روها و یا تغییر جنس کف سازی، حریم های مصنوعی برای ایجاد امنیت هستند و به ایجاد حس تعلق در نوازنده کمک می کنند (دیاگرام ۱). باتوجه به مشاهدات صورت گرفته، وجود این ویژگی های کالبدی در سطح شهر در کنار معیار عملکردی و زمانی، فضاها را به مکانی مناسب برای اجرای موسیقی خیابانی تبدیل می کنند.

اکثراً در محلات، وسایل حمل و نقل عمومی و تقاطع های شهری همه روزه به نواختن موسیقی به صورت یک یا دوفره می پردازند. این گروه نیز دارای معیارهای نسبتاً مشابهی با گروه اول هستند اما درجه اهمیت معیارهای این دو گروه بسیار متفاوت است.

معیارهای انتخاب مکان

آنچه در بستر تقسیمات جغرافیایی شمال و جنوب شهر تهران مشهود است، وضعیت اقتصادی جامعه بوده که به صورت غیر مستقیم در مکان یابی، نحوه استقرار و نوع موسیقی نواخته شده نقش دارد. در مناطق شمالی شهر تهران وضعیت آب و هوایی مطلوب تر و اقلیم سرسبزتر است در نتیجه فضاهای تفریحی بیشتری را شامل می شود. در عین حال مجموعه این عوامل همواره موجب افزایش ارزش زمین و رشد اقتصادی ساکنان این منطقه در مقایسه با جنوب شهر شده و به صورت مقبولیت و حضور بیشتر نوازندگان خیابانی، نمود پیدا کرده است. نوازندگانی که عمدتاً سازهای امروزی را در قالب سبک های موسیقایی جدید می نوازند در اشکال مختلف انفرادی و گروه های چند نفره بیشتر در شمال شهر استقرار می یابند زیرا مخاطبان آن ها در این بخش از شهر از دغدغه های اجتماعی، اقتصادی کمتری در مقایسه با بخش جنوبی شهر برخوردارند، بنابراین گاهی فرصت پیدا می کنند تا پذیرای نواهای جدید و ناآشنا باشند.

اما در جنوب و مرکز شهر، حضور نوازندگان به شکل دیگری است. اقلیم جنوب شهر تهران به دلیل نزدیکی به دشت های خشک و کم باران مرکزی شباهت زیادی به اقلیم خشک و گرم کویری دارد. شهرهای حاشیه کویر در گذشته فضاهای جمعی محدود به میدان های شهری، مساجد، حسینیه ها و تکیه ها داشتند. در جنوب شهر تهران امروزی نیز رفتارهای اجتماعی بیشتر به شکل جمعی مانند برگزاری موسیقی آیینی مشاهده می شود. همچنین موسیقی فولکلور و سازهای سنتی ایرانی به شکل عمدتاً انفرادی و یا دوفره در قالب نواهای کاملاً آشنا و نوستالوژیک نواخته می شود، زیرا مخاطب آنها به دلیل نوع فعالیت و دغدغه های خود فرصت چندانی برای گوش فرادادن، تمرکز کردن و در نتیجه پذیرش موسیقی ناآشنا ندارد.

در عین حال تمامی نوازندگان خیابانی در انتخاب مکان مناسب برای اجرای موسیقی از معیارهای نسبتاً مشترکی برخوردارند. پاسخگویی به نیاز اقتصادی و یا درآمدزایی مهمترین عامل حضور نوازندگان خیابانی اعم از ثابت و دوره گرد در تمام نقاط شهر است. در موارد معدودی فارغ از نیاز اقتصادی، اجرای موسیقی خیابانی تنها به منظور ارائه هنری انجام می گیرد. در مقیاس خرد هدف اصلی نوازنده درآمدزایی در کنار ارائه هنر خود است، بنابراین نوازنده نیازمند مخاطب بیشتر است. مخاطبی که فراغت کافی برای

تصویر ۳: محل استقرار نوازندگان در مسیر پیاده خیابان ولیعصر، تجریش، عکس: آناهیتا مدرک، ۱۳۹۴.

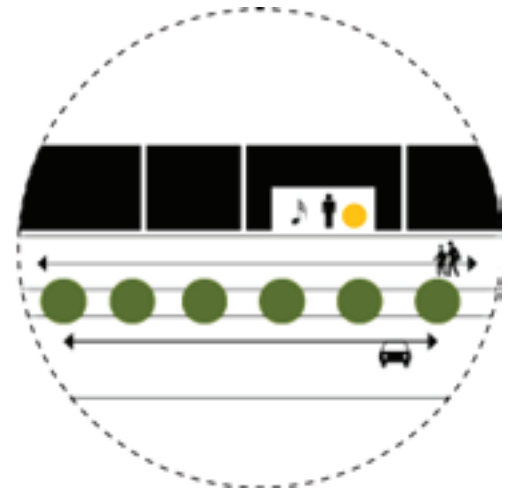
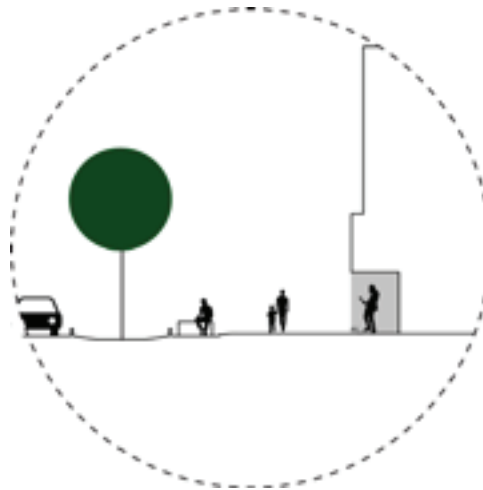
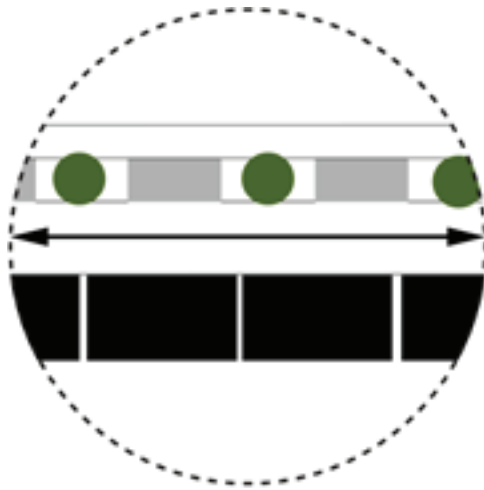
Pic3: Street musicians' settling place in Valiasr pedestrian sidewalk.
Photo: Anahita Modrek, 2015.

شکل‌گیری رفتارهای شهروندی

از جمله تأثیرات مهم موسیقی خیابانی بر فضای شهری، مکان‌مند ساختن فضا و در نتیجه درگیر شدن کاربر با مکان است. اجرای موسیقی خیابانی که به صورت آزاد در فضای شهری به استفاده‌کنندگان ارائه می‌شود موجب شکل‌گیری اجتماعات و ایجاد مکانی مملو از شور و احساس می‌شود (شهپایان، ۱۳۹۱: ۹۳). نوازندگان خیابانی قادرند با حضور در صحنه عمومی شهر، منظر شهری را به لحاظ کیفیت فضای شهری از طریق افزایش تعاملات اجتماعی، ایجاد سرزندگی، حس مکان و هویت بخشی و همچنین رونق اقتصادی از خلال جذب گردشگر ارتقا بخشند. آنان با انتخاب درست موقعیت و مکان اجرای موسیقی به لحاظ کالبدی و ذهنی، می‌توانند مردم را به توقفی هرچند کوتاه و بهره‌مندی از لذت هنر در خلال روزمرگی تشویق کنند (دیاگرام ۲ و ۳). مشاهدات نشان می‌دهد در یک مکان مناسب مخاطب با شنیدن صدای موسیقی به صورت کاملاً اختیاری مکث می‌کند و تماشا می‌کند، گاه می‌نشیند و مدت زمانی را صرف بهره‌بردن از موسیقی می‌کند و یا بدون هیچ‌گونه مکثی در خلال امور روزمره خود از شنیدن موسیقی لذت می‌برد. با بررسی‌های انجام شده در محدوده‌های منتخب، در بسیاری مواقع انگیزه حضور مجدد رهگذران در آن مکان از طریق خاطره‌انگیزی و درک غنای حسی مکان افزایش می‌یابد. این امر موجب افزایش تمایل به پیاده‌روی و کاهش سرعت حرکت می‌شود. به دلیل تنوع سبک‌های موسیقی ارائه شده، گروه‌های سنی، جنسی و اجتماعی مختلف به آن جذب می‌شوند و بدین طریق انعطاف‌پذیری فضا افزایش می‌یابد (تصاویر ۲ و ۳). از دیدگاه «جان لنگ» این‌گونه فضاها «فضای مردم‌گرا» نامیده می‌شوند، که در نهایت منجر به رفتارهای شهروندی مطلوب و کاهش رفتارهای منفی می‌شوند.

با توجه به تنوع اقلیم شمال و جنوب تهران و تفاوت در وضعیت اقتصادی، می‌توان گفت موسیقی خیابانی در شهر تهران نیز به تبع آنها در دو گروه نوازندگان خیابانی شمال شهر که تنها نیازمند اعمال معیارهای کالبدی حس امنیت و حریم هستند و دیگری موسیقی آیینی، خاطره‌ای و نوستالژیک جنوب شهر جای می‌گیرند.

دیاگرام ۳: تورفتگی در کالبد بنا در مسیر پیاده خیابان ولیعصر، میدان تجریش، مأخذ: نگارندگان.
Diagram3: Recession in Valiasr pedestrian sidewalk, Tajrish Square. Source: authors.

دیاگرام ۲: تورفتگی و فضای مکث در مسیر پیاده‌رو خیابان ولیعصر، محدوده میدان ونک، مأخذ: نگارندگان.

Diagram2: Recession and pausing space in Valiasr pedestrian sidewalk, around Vanak Square. Source: authors.

مخاطبان، حضور موسیقی خیابانی مشابه شهرهای کویری بیشتر به شکل آیینی، خاطره‌ای و نوستالژیک نمود می‌یابد. به طور کلی توجه به انتخاب مکان توسط نوازندگان، در نظر گرفتن مکان‌هایی در کنار کاربری‌های مختلط به ویژه تفریحی، ایجاد حس امنیت از طریق خلق فضای کالبدی مناسب و نور کافی توسط طراحان در کنار نظارت، برنامه‌ریزی و حمایت مدیریت شهری می‌تواند جایگاه موسیقی خیابانی را به عنوان هنر شهری هرچه بیشتر تثبیت کند. همچنین موسیقی خیابانی می‌تواند از شأن والای هنری بیش از پیش برخوردار شود، به افزایش تعاملات اجتماعی بین مردم و با شهر کمک کند و رفتارهای شهروندی را در مسیر درستی هدایت و شهروندان را با آداب و رسوم و فرهنگ ملل مختلف آشنا سازد. درحقیقت در بستر این کالبد‌های مناسب است که عوامل دیگر مانند فرهنگ و اقتصاد می‌توانند مؤثرتر واقع شده و یا رویدادهای جمعی و عمومی بیشتری، مانند تلفیق موسیقی با دیگر هنرهای شهری، پدیدار شوند.

نتیجه‌گیری آنچه در تهران معاصر به وضوح مشاهده می‌شود گواه آن است که حضور نوازندگان موسیقی خیابانی، به مفهوم مقیاس خرد آن، رو به افزایش و تأثیر آن بر شکل‌گیری منظر شهر غیرقابل انکار است. در مقیاس کلان نیز موسیقی آیینی همچنان جایگاه خود را حفظ و گسترش می‌دهد. اما بی‌توجهی به این هنر، موجب شده صحنه کالبدی - فضایی شهر جایگاه مناسبی برای نوازندگان و موسیقی خیابانی نداشته باشد. مشاهدات در شهر تهران نشان داد که بستر جغرافیایی به واسطه عواملی همچون اقلیم، وضعیت اقتصادی و نوع فعالیت رهگذران موجب تفاوت‌هایی در شرایط و میزان پراکندگی اجرای موسیقی خیابانی شده است. شمال شهر تهران به واسطه اقلیم مطلوب‌تر، فضاهای تفریحی و وضعیت اقتصادی بهتر، بستر مناسبی برای حضور نوازندگان خیابانی دارد که تنها نیازمند اعمال معیارهای کالبدی حس امنیت و حریم برای نوازندگان است. در جنوب شهر تهران به دلیل خرد اقلیم گرم و خشک و کمبود فضاهای تفریحی و نوع فعالیت‌های

فهرست منابع

- اهری، زهرا. (۱۳۹۰). شهر، جشن، خاطره: تأملی در نسبت فضاها و جشنهای شهری در دوران صفویان و قاجاریان. نشریه هنرهای زیبا- معماری و شهرسازی، ۳ (۴۷): ۱۶-۵.
- بختیار نصرآبادی، آمنه و همکاران. (۱۳۹۰). تحلیلی بر فضای شهری مردم‌گرا و رابطه‌ی آن با رفتار شهروندی، مجله جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۲ (۴۳): ۱۱۴-۱۰۱.
- بهشتی، سیدمحمد. (۱۳۸۹). هنر شهری؛ تبلور کیفیت در صورت شهر، مجله منظر، ۲ (۷): ۶۸ و ۶۹.
- جوادی، غلامرضا. (۱۳۸۰). موسیقی ایران از آغاز تا امروز، تهران: انتشارات همشهری.
- خضری، سیداحمدرضا و جعفرپور نصیر محله، حلیمه. (۱۳۹۳). موسیقی در دربار خلفای عسراول عباسی، مجله هنرهای زیبا- هنرهای نمایشی و موسیقی، (۲): ۲۳-۱۷.
- شهاییان، پویا و حقیقی، ریحانه. (۱۳۹۱). واکاوی نقش هنرهای عمومی در موفقیت فضای شهری میدان نقش جهان اصفهان، مجله هویت شهر، ۸ (۱۹): ۱۰۰-۸۹.
- شهری، جعفر. (۱۳۶۷). تاریخ اجتماعی تهران در قرن سیزدهم، ج ۱، تهران: موسسه خدمات فرهنگی رسا.
- علی‌الحسابی، مهران و مرادی، سلمان. (۱۳۸۸). بررسی سیر تحول و تکامل مفهوم هنر عمومی، نامه معماری و شهرسازی، ۲ (۲): ۱۸-۵.
- فاطمی، ساسان. (۱۳۹۳). سیر نفوذ موسیقی غربی به ایران در عصر قاجار، مجله هنرهای زیبا- هنرهای نمایشی و موسیقی، (۲): ۱۹-۵.
- لطفی، سهند و همکاران. (۱۳۹۳). تدوین چارچوب طراحی شهری برای خیابان ملاصدرا ی شیراز با رویکرد افزایش تعاملات اجتماعی، مجله مدیریت شهری، ۱۳ (۳۶): ۲۴-۹.
- مرادی، سلمان. (۱۳۸۶). هنر عمومی و تلفیق آن در فضای شهر، مجله باغ نظر، ۴ (۸): ۹۰-۸۱.
- منصوری، سیدامیر. (۱۳۸۹). درآمد: هنر شهری، مجله منظر، ۲ (۷): ۵-۴.

تصویر ۲: وجود فضای مکث در مسیر پیاده
خیابان ولیعصر، ونک.
عکس: پریچهر اصل فلاح، ۱۳۹۴.

Pic2: A pausing space in Valiasr
pedestrian sidewalk.
Photo: Prichehr Asl fallah, 2015.

the same street music has emerged in form of ritual, nostalgic music like desert cities. Generally, given the choice of location by musicians, providing mixed use places, particularly recreational, creating a sense of security through the creation of appropriate physical space and adequate lighting along with monitoring, planning and urban management can support street music as a more established urban art. In addition, street music can also benefit from a high social status, increase social interaction and citizen behavior while making people familiar with the customs and culture of different nations. In fact, within these contexts, other factors such as culture and economy can be more influential and more public events, such as combination of music with other urban art will be emerged.

Keywords | Urban space, Street music, Place criteria, Public life.

Reference list

- Ahari, Z. (2012). City, Ceremony, Collective Memory A Study on the Relation of Ceremonies and Urban Spaces in Safavid and Qajar Eras, *Journal of Honar-Ha-Ye Ziba (memari-va-shahrsazi)*, 3(47): 5-16.
- Alalhesabi, M. & Moradi, S. (2009). Barresi-ye seir-e tahavolvatakamolhonar-e omumi, *Journal of Architecture and urban planning*, 2 (2): 5-18.
- Bakhtiar Nasrabadi, A. et. al. (2011). An analysis of socio petal urban space and its relationship with citizenship behavior, *Journal of Applied Sociology*, 22 (43): 101-114.
- Beheshti, S.A. (2010). Honar-e shahri; tabalvor-e keifiatdarsurat-e shahr [Urban art, an expression of quality in the city], *Journal of MANZAR*, 2 (7):68-69.
- Chelkowski, P. (1991). *Popular Entertainment, Media and Social Change in Twentieth Century Iran*, The Cambridge History of Iran, Ed. P. Avery, G. R. G. Hambly, and C. Melville. 1st ed. Vol. 7. Cambridge: Cambridge University Press, 1991. pp. 765-814.
- Fatemi, S. (2014). Western Music in Iran at Qajar Era, *Journal of Honar-Ha-Ye Ziba (honar-ha-ye-musighivanamayeshi)*, 19 (2): 5-16.
- Javadi, GH. (2011). *Iranian music: from the aeons past till the present*, Tehran: Hamshahri.
- Khezry, S.A. & Jafarpoor Nasir Mahaleh, H. (2014). Music in the Court of Caliphs of First Period of Abbasi Dynasty, *Journal of Honar-Ha-Ye Ziba (honar-ha-ye-musighivanamayeshi)*, 19 (2): 17-23.
- Lotfi, S. et. al. (2014). Urban Design Framework for MollāSadrā Avenue in Shiraz (Iran) with an Approach to Social Interactions, *Intenational Journal of Urban and Rural Management*, 13 (36): 9-24.
- Mansouri, S.A. (2010). Urban art, *Journal of Manzar*, (7): 4-5.
- Moradi, S. (2007). Integration of public art and its integration in urban space, *Journal of Bagh-e Nazar*, 4 (8): 81-90.
- Oaks, S. & Warnaby, G. (2011). Conceptualizing the management and consumption of live music in urban space. *Journal of Marketing Theory*, 11(4): 405-418.
- Shahabian, P. & Haghghi, R. (2014). The Analysis of the Role of Public Arts in Successful Urban Space, Naghsh-e-Jahan Square, Isfahan, *Journal of HOVI-ATESHAHR*, 8 (19): 89-100.
- Shahri, J. (1988). *Tarikh-e ejtemae-ye Tehran dargharn-e sizdahom [Tehran social history in the thirteenth century]*, vol.1, Tehran: Rasa.
- Simpson, P. (2011). Street performance and the city: public space, sociality and intervening in the everyday. *Journal of Space and Culture*, 14(4): 415-430.

Street Music

In Seek of Music Place in City Landscape

Mona Meschi, M.A. in Landscape Architecture.
monameschi@gmail.com.

Anahita Modrek, M.A. in Landscape Architecture,
Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran.
anahita.modrek@gmail.com.

Prichehr Asl fallah, M.A. in Landscape Architecture,
Imam Khomeini International University, Qazvin, Iran.
parichehr.fallah70@gmail.com.

Abstract | Urban art is a lively event in cities whose concepts are emerged and grown in accordance with changes in societal attitudes, facilities and public life. It includes various arts including performance, graffiti, sculpture and music. Different aspects of urban art are observed in Tehran public spaces where music is played in two macro and micro scales. Despite the influence of music in urban life, it is widely ignored in comparison with other types of urban art so that physical-spatial arena of the city does not provide an appropriate place for music performance. Considering having a suitable urban space for music performance, it is queried whether there is similar condition in various parts of the city for music performance. What do these places feature in making it appropriate for performance? How do these places affect societal and individual attitudes along with street music? This article tries to regain the street music place as a part of urban life and as a lively art.

What occurs in contemporary Tehran clearly show that the presence of street musicians is increasing, in macro and micro scale, and its influence is undeniable on formation of urban landscape. In macro scale, ritual music inaugurates immensely. However, ignoring of this art has led to no physical-spatial place for music performance. Observations in Tehran showed that the geographic context by factors such as climate, the economic situation and the type of activities and the dispersal of passers cause differences in terms of musical street performance. Due to favorable climate, recreational spaces and better economic conditions, northern Tehran is more suitable for street performers which only require the physical sense of security and privacy standards for musicians. However, in southern Tehran due to hot and dry microclimate and lack of recreational spaces and activities of the audience,

نقشه ۳: محل استقرار نوازندگان در میدان تجریش.
مأخذ: نگارندگان و GOOGLEARTH, ۱۳۹۴.

Map3: Musicians' settling place in Tajrish Square.
Source: authors & GOOGLEARTH, 2015.

